

ДИСТИНКТИВНІ РИСИ КАЗКИ

Доп. - Новотарська М., ПР-42

Народнопоетична творчість зберігає кращі зразки вікових мовно-художніх надбань і виражально-зображальних засобів, тому має надзвичайно важливе значення для розвитку літературної мови взагалі, для піднесення мовної культури народу. Невичерпна уява і фантазії народу є джерелом багатьох прекрасних витворів. Серед них і знайома кожному казка, що пройшла багатівіковий шлях розвитку.

У мовознавстві, літературознавстві та фольклористиці казковий текст неодноразово виступав об'єктом досліджень: структурного, синтаксичного, структурно-типологічного, фонетичного, стилістичного, перекладознавчого та діахронічного. Така увага лінгвістів до проблематики фольклорної казки зумовлена тим, що як певний жанр художнього тексту, вона є одним із засобів вияву та збереження народних традицій, а за своєю генезою казка виступає своєрідним способом передачі традиційної культури мовлення. Вивчення специфічних ознак фольклорних казок дозволяє виявити відображені в мові духовні складові буття народу, який творив ці оповіді, глибше зрозуміти його характер та менталітет.

Казки належать до найдавніших витворів людської душі і сягають у глибину таких далеких від нас часів, якої не досягає жодна людська історія. Тому єдиного погляду щодо походження казок немає.

Ф. Буслаєв – один із перших дослідників східнослов'янської казки 19 ст., що дав аналіз казки з позиції міфологічного напрямку, висловлював думку, що цей жанр тісно пов'язаний з народною епічною поемою, вважаючи казку модернізованою формою героїчної билини. М. Чумарна назву жанру теж виводить із праміфу, вказуючи на скіфський міф про Маная та його дружину Казку, яка навчала людей мови. Грушевський героїчний та казковий епос розглядав як паралельні явища, кожне з яких має свій специфічний характер, форму, шлях еволюції. На думку російського вченого 19 ст. В. Проппа, казка виявляє зв'язок з системою давньої релігії та системою первісних суспільних інституцій. У кожному з цих поглядів можна знайти раціональне зерно, оскільки казкова традиція пов'язана з багатьма явищами минулого, з іншими жанрами усної народної творчості.

В англійській мові казку називають словом «tale». Інколи до нього додають морфему folk-'folk-tale' (народна розповідь) або fairy-'fairy-tale'

(розповідь про фей). Навмисно дитячі казки позначаються інколи словом 'nursery-tale'. Вживаються також слова 'story', 'legend'.

Кожний народ вкладає в казку свою специфічну життєву філософію, що визначається побутом і історією народу. Антропоцентричність казки етнічно орієнтована. Англійські казки соціально обумовлені, етнічно орієнтовані. В англійській казці відображаються умови життя, вірування. В Південно-Східній Англії перевага віддається привидам. В Шотландії популярні більш архаїчні казки про чарівні метаморфози тварин. В ірландській казці сильно відчувається вплив християнства.

Різні умови життя визначали зміст казок різних народів. Але спільними для всіх людей являються почуття радості та суму, любові та гніву, стремління до правди та добра. Казка незмінно емоційна і завжди відображає найкращі риси свого етносу. Казка представляє собою закінчений текст, в якому всі комунікативно важливі чинники взаємообумовлені. Вони знаходяться на осі «спільного задуму» В трьохсходинковій моделі казки специфічно представлений антропос. В інтродуктивному блоці автор тексту виступає ініціатором розповіді. В медіальному блоці діють за його задумом персонажі. В фінальному автор ставить всі крапки над і.

Інтродуктивний блок складається із заголовка і зачину, які орієнтують читача. Заголовок і зачин вводять тему, ситуацію, дійових осіб. Медіальний блок розкриває і описує фабулу казки, її ірреальні події, взаємовідносини між героями і їх вчинки. Особливим компонентом цього блоку є події. Цей блок несе головне навантаження тексту казки. Фінальний блок підводить підсумок розвитку казкових подій, казковій розповіді і представляє собою кінцівку.

Найяскравішим елементом лінгвостилістичної організації тексту англійської літературної казки є формули казки – основний жанровий маркер казкового тексту. Вони визначаються як нефразеологічні утворення, що характеризуються закріпленою узусом і особливостями плану вираження стабільністю, до складу яких виступають окремі лексичні одиниці і конструкції з різним ступенем усталеності та ідеоматичності: фразеологізми, усталені вирази, фразеосхеми.

Відповідно до дистрибуції та функцій, формули казки розділено на три групи: ініціальні, медіальні та фінальні. Формули казки всіх груп є стилістично радіантними елементами.

Наук. кер. - Бока О.В., викладач